

Dato: 20.05.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 19/9815 J.post ID: 19/101649
Saksbehandler: Tove Hagen Venås
Saksansvarlig: Morten Svarverud

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Eldrerådet	28.05.2019	032/19
Hovedutvalg for bistand og omsorg	05.06.2019	058/19
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	06.06.2019	045/19
Formannskapet	12.06.2019	127/19
Kommunestyret	19.06.2019	104/19

Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet

Formannskapet-12.06.2019- 127/19

Innstilling:

1. Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.
2. Bærum kommune følger opp de behov, muligheter og løsningsforslag som beskrives i stortingsmeldingen i kommunens løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-06.06.2019- 045/19

Innstilling:

1. Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.
2. Bærum kommune følger opp de behov, muligheter og løsningsforslag som beskrives i stortingsmeldingen i kommunens løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-05.06.2019- 058/19

Vedtak:

Hovedutvalget ber om at saken også behandles av det nyoppnevnte hovedutvalget etter kommunevalget.

Innstilling:

1. Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.
2. Bærum kommune følger opp de behov, muligheter og løsningsforslag som beskrives i stortingsmeldingen i kommunens løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

Eldrerådet-28.05.2019- 032/19**Vedtak:**

Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.

Eldrerådet-28.05.2019-032/19**Vedtak:**

Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-05.06.2019-058/19**Vedtak:**

Hovedutvalget ber om at saken også behandles av det nyoppnevnte hovedutvalget etter kommunevalget.

Innstilling:

1. Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.
2. Bærum kommune følger opp de behov, muligheter og løsningsforslag som beskrives i stortingsmeldingen i kommunens løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-06.06.2019-045/19**Innstilling:**

1. Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.
2. Bærum kommune følger opp de behov, muligheter og løsningsforslag som beskrives i stortingsmeldingen i kommunens løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status

for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.

2. Bærum kommune følger opp de behov, muligheter og løsningsforslag som beskrives i stortingsmeldingen i kommunens løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

SAKEN I KORTE TREKK

Med denne saken vil rådmannen orientere om [Stortingsmelding 15 \(2017–2018\) – Leve hele livet](#), og om status for Bærum kommune på de innsatsområdene som er skissert i stortingsmeldingen. Rådmannen beskriver pågående utviklings- og innovasjonsarbeid som samsvarer med reformenes intensjoner, og foreslår at Bærum kommune videreutvikler innsatser i løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

Stortingsmelding 15 (2017–2018) «Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre» ble godkjent i statsråd i mai 2018. Stortingsmeldingen innledes slik:

De fleste eldre i Norge lever gode liv. De former sin egen hverdag. De er aktive og deltar i sosiale fellesskap. De får gode helse- og omsorgstjenester når det trengs. De bidrar med sine ressurser i jobb, for familie og venner eller i nærmiljøet, og det blir verdsatt.

Alle eldre bør fortsatte å ha disse gode hverdagene, også når helsa etter hvert kan svikte og det offentlige må trå til med et omsorgstilbud.

Ute i lokalsamfunnene finnes det gode løsninger som sikrer dette. Men mange av de gode løsningene blir tatt i bruk av for få kommuner og for tilfeldig. Derfor blir ikke tilbudet godt nok og kvaliteten på tjenestene til eldre varierer for mye.

Reformen Leve hele livet består av 25 konkrete og utprøvde løsninger på områder hvor vi vet at det for ofte svikter i tilbudet til eldre i dag:

- *et aldersvennlig Norge*
- *aktivitet og fellesskap*
- *mat og måltider*
- *helsehjelp*
- *sammenheng i tjenestene*

Regjeringen legger opp til en prosess hvor kommunestyrene behandler og vedtar hvordan reformens løsninger kan gjennomføres lokalt. Kommuner som omstiller seg i tråd med reformen prioriteres innenfor relevante statlige støtteordninger. Reformperioden vil starte 1. januar 2019 og vare i fem år med ulike faser for planlegging, gjennomføring og evaluering.

Reformens målgruppe er eldre over 65 år, både de som bor hjemme og de som bor på institusjon. Målgruppen har ulike forutsetninger og store variasjoner i behov og ønsker.

Reformen er særlig rettet mot helse- og omsorgssektoren, men alle sektorer må bidra for å skape et mer aldersvennlig samfunn hvor eldre kan være aktive og selvstendige.

Reformen skal bidra til at:

- eldre opplever gode leveår med god helse og livskvalitet, mestrer eget liv og får den helsehjelpen de trenger når de har behov
- pårørende ikke blir utslitt og at de kan ha en jevn innsats for sine nærmeste
- ansatte opplever et godt arbeidsmiljø, der de får brukt sin kompetanse og gjort en god faglig jobb

Ikke bare et kommunalt ansvar

Reformen omfatter mange sider av livet og samfunnet. Ansvaret for de forhold som beskrives i Stortingsmeldingen er ikke bare kommunalt.

Et sentralt element i reformen er *planlegg for egen alderdom*, hvor f.eks. det å sikre en egnet bolig er sentralt. Det er utvilsomt den enkeltes ansvar. Samtidig kan det være nødvendig at kommunen planlegger for at egnede boliger skal være tilgjengelig i det lokale boligmarkedet.

For den delen hvor kommunen har ansvar, er dette ansvaret ikke avgrenset til helse- og omsorgstjenestene. Regulerings- og planarbeid, tilrettelegging for innbyggermedvirkning, arbeid med kultur og frivillighet, vedlikehold av veier og friluftsområder med mer er også viktige elementer i kommunens bidrag til et aldersvennlig samfunn.

I Stortingsmeldingen er det et eget kapittel om sivilsamfunn og frivillighet hvor det bl.a. står følgende:

I et velferdssamfunn er det offentlige ansvaret for helse- og omsorgstilbudet nedfelt i helse- og omsorgslovgivningen. Det betyr ikke at alle oppgaver kan løses av helse- og omsorgstjenestene. Kommunen er ikke bare en forvaltning, den er også et lokalsamfunn med familier, sosiale nettverk, organisasjoner, bedrifter og tiltak. For å skape et omsorgsfullt samfunn, er alle involvert i denne oppgaven. Nye innovative løsninger finner vi først og fremst i mellomrommene og samspillet mellom alle samfunnets ulike omsorgsaktører.

Norge er et land med et godt utbygd sivilsamfunn, og i europeisk målestokk skiller Norge seg ut med en meget høy grad av organisasjonstilhørighet (70). Frivilligheten forandrer samfunnet gjennom sine initiativ og sin rolle som fellesskapsbygger og identitetsskaper. Mange opplever å bli integrert og få sin sosiale tilhørighet gjennom frivillig sektor. Frivilligheten har en svært viktig plass i samfunnslivet (71; 72). Dette gjelder særlig i kultur- og idrettssektoren, men også i helse- og omsorgssektoren.

Kommuneplanens samfunnsdel

Hovedmål og hovedgrep i [kommuneplanens samfunnsdel](#) inkluderer til en viss grad en del av intensjonene i Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet:

Hovedmål som legges til grunn for kommunens langsiktige arbeid:

1. Sikre bærekraftige tjenester som gir innbyggerne mulighet for økt selvhjelpenhet, mestring og læring.
2. Sikre en balansert samfunnsutvikling som er mangfoldig, grønn og urban.

3. Være en innovativ og endringsdyktig organisasjon med gjennomføringskraft.
4. Legge dialog og medvirkning til grunn for utvikling av bedre løsninger.

Hovedgrep sektor bistand og omsorg:

- Mestring og økt selvhjelpenhet
- Forebygging og tidlig innsats
- Effektive tjenester
- Arbeidsdeling og samarbeid
- Folkehelse og levekår

Ved rullering av kommuneplanens samfunnsdel vil det være naturlig å vurdere overordnet forankring av Bærum kommunes arbeid med oppfølging av intensjonene i Stortingsmelding 15 (2017–2018) – *Leve hele livet*.

Leve hele livet – innsatsområder

Stortingsmeldingen *Leve hele livet* har fem innsatsområder:

1. Et aldersvennlig Norge
2. Aktivitet og fellesskap
3. Mat og måltider
4. Helsehjelp
5. Sammenheng i tjenestene

På hvert av innsatsområdene legger reformen frem fem utfordringer og fem forslag til løsninger. Løsningene er kun forslag som må tilpasses lokale forhold og behov i samarbeid med andre sektorer, frivillige og andre aktører i lokalsamfunnet.

I **del 2 Mer om saken** beskrives innsatsområdene i Stortingsmelding 15 (2017–2018) med de utfordringer og løsningsforslag meldingen beskriver. Videre er det en kort oppsummering av status i Bærum kommune. Statuspresentasjonen er ikke uttømmende, men beskriver aktuelle eksempler på Bærum kommunes arbeid på de områder stortingsmeldingen fremhever.

Oppfølging av Stortingsmeldingen

Stortingsmeldingen er en kvalitetsreform for arbeidet rundt eldre. Den viser retningen gjennom innsatsområdet og forslag til løsninger. Bærum kommune er godt i gang på mange av de områder som omtales i meldingen. Det vil likevel alltid være et potensial for å videreutvikle tjenesten og skape forbedringer, eller iverksette nye løsninger/tiltak. Stortingsmeldingen bidrar med gode eksempler på slike muligheter, ved å beskrive løsninger som allerede fungerer i andre kommuner. Rådmannen vil ta med dette i arbeidet med å utvikle kommunens tjenester, noe som også er i tråd med kommunens [innovasjonsstrategi](#), hvor det i grunnlaget for innsatsområde 2 *Neste praksis – skape, ta i bruk, kopiere og spre* heter at «*Kommunens innsats med å utvikle nye løsninger for å løse morgendagens behov må fortsette. Men der gode løsninger allerede er utviklet og testet, er det ikke bærekraftig at Bærum kommune bruker ressurser på å lage egne løsninger.*»

Rådmannen mener det ikke er hensiktsmessig å etablere et særskilt oppfølgingsopplegg for Stortingsmeldingen. For å sikre resultater som kan bli til varige endringer i tjenestene, bør de behov og muligheter Stortingsmeldingen tar opp vurderes i ordinære plan- og utviklingsprosesser. Rådmannen vil derfor sørge for at Stortingsmeldingen vurderes i kommuneplanarbeidet ved rullering av kommuneplanens samfunnsdel.

Også i annet utviklingsarbeid for kommunens tjenester vil Stortingsmeldingens innspill til forbedringer være en naturlig del av grunnlagsmaterialet, for eksempel i omstillingsarbeidet Pleie og omsorg 2024, omtalt i Virksomhetsanalyse for sektor bistand og omsorg 2019. I dette arbeidet er målet formulert slik:

1. *I 2024 er tjenestene i Pleie og omsorg tilpasset innbyggernes behov, kommunes ressurser og den faglige utviklingen.*
2. *I 2024 har vi tjenester med høy kvalitet som bidrar til mestring og selvhjulpenhet blant innbyggerne.*

DEL 2 – MER OM SAKEN:

I denne delen av saken beskrives innsatsområdene i Stortingsmelding 15 (2017–2018) med de utfordringer og løsningsforslag meldingen beskriver. Videre er det en kort oppsummering av status i Bærum kommune. Statuspresentasjonen er ikke uttømmende, men beskriver aktuelle eksempler på Bærum kommunes arbeid på de områder stortingsmeldingen fremhever.

Innsatsområde 1: Et aldersvennlig Norge

Å bare bygge ut dagens tjenestetilbud i takt med den demografiske utvikling vil ikke være tilstrekkelig for å møte de nye eldregenerasjonene. Leve hele livet skal følge opp regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn. Det må bygges partnerskap mellom aktørene og utfordre den eldre befolkning til å delta i planlegging av egen alderdom og omgivelser.

Nasjonalt program for et aldersvennlig Norge har fem hovedelementer:

1. Planlegg egen alderdom
2. Eldrestyrt planlegging
3. Nasjonalt nettverk
4. Partnerskap på tvers av sektorer
5. Seniorressursen

Status i Bærum

Høsten 2018 deltok Bærum kommune i et forskningsprosjekt «Lytt til senioren! Medvirkning og evaluering» i regi av By- og regionforskningsinstituttet NIBR, OsloMet. Prosjektet gikk ut på å teste en metoden for medvirkning for eldre for å skape aldersvennlige lokalsamfunn. Metoden ble testet ut på Østerås seniorsenter.

[Atri-X](#) er kommunens visningsarena for frihets- og velferdsteknologi. Der vil innbyggere finne alt fra enkle hjelpemidler til mer avansert teknologi som kan være til hjelp i hverdagen. De får veiledning av helsepersonell om hvordan de kan mestre egen hverdag på en enklere måte. Produktene kan kjøpes i butikk eller søkes på via NAV hjelpemiddelsentral.

Bærum kommune arbeider for et mer demensvennlig samfunn. Demensvennlig samfunn er en samarbeidsavtale med Nasjonalforeningen for folkehelse. Det er gjennomført undervisning om demenssykdom og veiledning i håndtering av personer med demenslidelser til vektertjenesten og serviceavdelingen på flere kjøpesentre, taxi-tjenesten og enkelte butikker og apotek.

Informasjonsbrosjyre om demensvennlig samfunn med kommunens demenstelefon som kontaktpunkt er distribuert til aktuelle instanser.

Det er etablert en ressursgruppe bestående av fagpersoner og pårørendekontakt som gir innspill til arbeidet med et demensvennlig samfunn. Aktuelle temaer i arbeidet er:

- Universell utforming
- Hvordan forme samfunnet i tråd med behovene til personer med demens
- Hvordan utfordre fordommer og bygge kunnskap
- Tilrettelagt transport
- Styrke personer med demens og anerkjenne deres bidrag
- Næringsliv og tjenester i tråd med behovene til kunder med demens
- Personer med demens – muligheter for å bidra i lokalmiljøet
- Sikre at aktiviteter inkluderer personer med demens

Innsatsområde 2: Aktivitet og fellesskap

Leve hele livet peker på viktigheten av aktivitet, deltakelse og sosialt fellesskap. Utfordringer oppsummeres kort som:

- Ensomhet blant eldre relatert til endringer i livssituasjon, partners død, endret helsetilstand og funksjonsnivå
- Inaktivitet og aktivitetstilbud som ikke er tilpasset individuelle ønsker og behov
- Manglende ivaretagelse av sosiale, kulturelle og eksistensielle behov
- Lite systematisk samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten og frivillige/sivilsamfunn
- Manglende møteplasser, samlokalisering og digitale generasjonsskiller

Stortingsmeldingen foreslår fem løsninger for å skape økt aktivitet, gode opplevelser og fellesskap:

1. Gode øyeblikk
2. Tro og liv
3. Generasjonsmøter
4. Samfunnskontakt
5. Sambruk og samlokalisering

Status i Bærum

Seniorsentrene er en viktig del av tilbudet til hjemmeboende eldre innbyggere. Seniorsentrenes tilbud er mangfold, med sosialt samvær, kaféer, konserter, foredrag, diverse treningstilbud og mange forskjellige kurs og grupper som favner om et bredt spekter av interesser – alt fra språk- og dataopplæring til håndarbeid og treskjæring.

Bærum kommune har høy tetthet av seniorsentre, som er geografisk plassert jevnt over hele kommunen. Sentrene har forskjellig profil, og kommunen har derfor tilbud som burde favne alle

seniorene i kommunen. Seniorsentrene har et tett samarbeid med både NAV og Frivillighetssentralen i kommunen.

Det er et stort integreringsarbeid som drives som et samarbeid mellom NAV og seniorsentrene, knyttet opp til språkprogrammer hvor eldre frivillige bistår i språkopplæring.

Svært mange eldre bidrar med stor frivillig innsats inn i seniorsentrene, og er dermed med på å skape mange sosialiserende arenaer for andre eldre i kommunen.

I samarbeid med Frivilligsentralen tilbys ukentlige turgrupper til mennesker med demenssykdom. Det gis tilbud om aktivitet og trening for innbyggere som har vedtak om dagaktivitetstilbud.

For beboere i bo- og behandlingssentrene har Bærum kommune tatt i bruk konseptet [Unike bo- og behandlingssentre](#). Hovedmålet for Unikt-konseptet er å gi beboerne ved bo- og behandlingssentrene en verdig alderdom med individuell omsorg, der den opplevde kvaliteten er basert på medvirkning og muligheten til å leve helt, hele livet.

Unikt-konseptet består av følgende elementer:

- Alle bo- og behandlingssentrene skal ha bruker- eller pårørenderåd.
- Tidspunkt for middagsservering skal være etter beboernes ønske.
- Alle beboere skal daglig få tilbud om en egenaktivitet og en fellesaktivitet.
- Det enkelte bo- og behandlingssenter skal legge til rette for at de som ønsker det skal få komme ut i frisk luft.
- Hvert år gjennomføres store felles arrangementer som Strandfestivalen, høsttur til Sæteren Gård og ski- og vinteraktivitetsdag med uteaktiviteter. Alle beboere får tilbud om å delta på disse arrangementene.
- Livet på bo- og behandlingssentrene skal være så normalt som mulig for den enkelte. Alle skal få bistand til å mestre sin hverdag på sin måte og leve helt – hele livet.
- Kaféen skal være åpen for beboere, pårørende og besøkende minimum fem dager per uke hele året.
- Det er matkontakter/verter på alle dag- og kveldsvakter i alle avdelinger.

Det er fastsatt retningslinjer i kommunens tjenester som skal sikre at den enkelte får ivaretatt sitt livssyn. Det gjelder både i forbindelse med livsavslutning, og respekt for den enkelte i forbindelse med vanlig tjenesteyting.

Det er etablert brukerråd/pårørenderåd ved alle tjenester, for å sikre medvirkning for tjenestemottakerne selv og fra deres pårørende.

Som del av kommunens arbeid for å legge til rette for å hindre ensomhet i samarbeid med sosiale entreprenører har Bærum kommune tatt initiativ til, og støttet økonomisk, Skravlekopp. Skravlekopp er en grønn kopp som står sammen med de andre koppene på utvalgte kafeer, kantiner og bakerier. Når kundene bestiller drikken sin i en Skravlekopp, viser de andre i lokalet at de gjerne skravler med noen mens de drikker den.

Etter initiativ fra Hovedutvalg for bistand og omsorg gjennomføres våren 2019 en

forvaltningsrevisjon for å vurdere bemanning, fagkompetanse, aktivitetstilbud og medvirkning for beboere på bo- og behandlingssentre i kommunen. Når rapporten fra dette arbeidet foreligger, vil det være grunnlag for å vurdere eventuelle behov for endring av aktivitetstilbud og medvirkningsmuligheter.

Innsatsområde 3: Mat og måltider

Målet er å skape gode måltidsopplevelser og redusere underernæring. Maten skal se, dufte og smake godt og være ernæringsmessig riktig. Hovedutfordringene som skisseres i meldingen er:

- Manglende systematisk oppfølging
- Manglende sosialt fellesskap og lite vektlegging av måltidsomgivelsene
- Få måltider og for lang nattfaste
- Lite mangfold og valgfrihet
- Lang avstand mellom produksjon og servering

Stortingsmeldingen foreslår fem løsninger for å redusere underernæring og skape gode mat- og måltidsopplevelser:

1. Det gode måltidet
2. Måltidstider
3. Valgfrihet og variasjon
4. Systematisk ernæringsarbeid
5. Kjøkken og kompetanse lokalt

Status i Bærum

Bærum kommune er bevisst på at [maten og opplevelsen rundt måltidet](#) er en viktig del av dagen for mange som mottar tjenester fra kommunen. Det er laget ti opplæringsfilmer [om riktig mat til rett person](#), og disse benyttes i opplæring av ansatte.

Middagene ved omsorgsboliger for eldre, og ved bo- og behandlingssentrene er flyttet til kl. 16, slik at beboerne sikres fire hovedmåltider. Det gir større rom for matservering mellom måltidene. Nattfaste skal ikke gå ut over 11 timer.

Bærum kommune tar matomsorg på alvor. Bærum storkjøkken har en sentral rolle i dette arbeidet og er et knutepunkt for mat og ernæringskunnskap i kommunen. Bærum storkjøkken sørger for et kvalitetssikret mattilbud etter Helsedirektoratets retningslinjer for kost tilpasset de eldres behov. Det gode måltidet står sentralt i ernæringsarbeidet i kommunen, og ansatte får opplæring om generell matkunnskap, mat hygiene og slutttilberedning for å skape gode måltidsopplevelser.

Ernæringsarbeid for å forebygge og forhindre underernæring er systematisert i Pleie og omsorg sin kvalitetshåndbok og er et tilgjengelig oppslagsverk for alle i kommunen. For nye beboere kartlegges ernæringsstatus ved første vurderingsmøte. Klinisk ernæringsfysiolog følger opp ernæringsarbeidet med kompetanseheving av ansatte og brukere.

Bærum storkjøkken gir stor valgfrihet og variasjon med en fem-ukers rullerende meny bestående av to ulike lunsjalternativ, middag og dessert. Dette dekker 50 prosent av estimert dagsbehovet for mat for en eldre bruker. Menyen er basert på norske mattradisjoner og tilpasses etter sesong og høytider. Utenom den faste menyen gjøres det stor innsats for å imøtekomme de med andre kostbehov og egne ønsker. Brukermedvirkning anses som viktig, og en helt ny meny er nå utarbeidet basert på tilbakemeldinger og ønsker fra brukere.

Det er et tett samarbeid mellom tjenestestedene og Bærum storkjøkkenet for å sikre at brukernes ønsker og behov blir ivaretatt. Dette samarbeidet er beskrevet som et eksempel i [Stortingsmelding 15 \(2017–2018\) – Leve hele livet](#) (side 117).

Innsatsområde 4: Helsehjelp

Leve hele livet skal skape de eldres helse- og omsorgstjenester, der det viktigste spørsmålet er: Hva er viktig for deg? Eldre skal bli verdsatt og involveres i beslutninger. Eldre skal få leve hjemme så lenge som mulig med støtte til å mestre hverdagen.

Meldingen peker på utfordringer som:

- Manglende oppmerksomhet på mestring og forebygging
- Dårlig oversikt over sammensatte behov og problemer
- Lite bruk av fysisk aktivitet og trening
- Manglende bruk av nye behandlingsformer
- Lite systematisk kartlegging og oppfølging av den enkelte

For å møte utfordringene foreslås fem løsninger:

1. Hverdagsmestring
2. Proaktive tjenester
3. Målrettet bruk av fysisk trening
4. Miljøbehandling
5. Systematisk kartlegging og oppfølging

Status i Bærum

Hverdagsmestring og hverdagsrehabilitering er en viktig del av kommunens tilnærming når innbyggere får behov for bistand. Hverdagsmestring er et forebyggende og rehabiliterende tanke sett som vektlegger den enkeltes mestring i hverdagen uansett funksjonsnivå. Ansatte får opplæring i motiverende intervju eller samtale. Det er en metode som har som formål å styrke en persons motivasjon til å endre atferd. Hensikten er å bygge opp under mestringsfokus og den enkeltes ønsker for selv å kunne mestre dagliglivets gjøremål.

Mens hverdagsmestring er et tanke sett som beskriver en ny tilnærming til tjenestebehov, er hverdagsrehabilitering og velferdsteknologi tiltak som iverksettes for å understøtte og bidra til økt hverdagsmestring hos den enkelte. I hvert av de fire hjemmesykepleiedistriktene er det organisert et tverrfaglig hverdagsrehabiliteringsteam (fysioterapeuter og sykepleiere). For å sikre riktig tjeneste i rett omfang er det innført kartleggingsverktøy som brukes på alle nye brukere som det blir fattet enkeltvedtak på fra saksbehandler ved Tildelingskontoret, enten ved korttidsopphold eller hjemmesykepleie. Kartleggingsverktøyene sikrer at det gjøres en objektiv vurdering. Det arbeides systematisk med tjenestene for å endre holdningene fra en hjelpekultur til en mestringskultur. Hva er som viktig for den enkelte skal være et sentralt spørsmål. [Atri-X](#) som visningsarena for velferdsteknologi er obligatorisk satt opp som undervisning for alle ansatte i tjenesten.

Bærum kommune har tilbud om hjemmebesøk av seniorsentrenes sosialrådgivere for alle innbyggere det året de fyller 80, 85 og 90 år. Systematiske forebyggende hjemmebesøk er et viktig bidrag for den eldste delen av befolkningen. Målet med hjemmebesøkene er at de eldre skal opprettholde, ivareta og utvikle helsen sin og ha et godt funksjonsnivå i alderdommen. Under besøket diskuteres for eksempel temaer som nettverk, helse, bolig, ernæring og den eldres egen

oppfatning av tilværelsen. Tilbudet er frivillig og gratis. Gjennom å informere og utfordre de eldre til selv å finne ut av sine muligheter og å ta egne valg ønsker kommunen å bidra til at seniorene kan være selvstendige og funksjonsdyktige innbyggere som mestrer sin hverdag.

Kommunen tilbyr en rekke treningstilbud for eldre. Det gjelder styrke- og kondisjonstrening, balansetrening, bassentrening og fallforebyggende treningsopplegg.

For hjemmeboende med rehabiliteringspotensial etter funksjonsfall tilbys blant annet treningsopplegg med kommunalt ansatte egne «personlige trenere» - fysioterapeuter som arrangerer treningsøkter i omsorgsboliger. Dette treningstilbudet har godt oppmøte.

Bærum kommune benytter mange standardiserte kartleggingsverktøy, både i forbindelse med søknadsbehandling og senere oppfølging. Kartlegging av brukers behov skal vektlegge hva som er viktig for den enkelte bruker, mestring, motivasjon og ansvar for egen helse. Pårørendebelastning blir også kartlagt i de tilfeller det er aktuelt.

Bærum kommune har i 2014–2016 deltatt i studien [KOSMOS](#) som inneholder kartlegging og oppfølging av aktivitet, kommunikasjon, legemiddelhåndtering og smerter. Fem stipendiater tok doktorgrad og ansvarlig professor var Bettina Husebø Senter for alders- og sykehjemsmedisin (SEFAS) ved Universitetet i Bergen. Kunnskapen fra studien implementeres i bo- og behandlingssentrene i Bærum. (Se også BIOM-[sak 47/16 KOSMOS-studien i Bærum kommune – orientering](#))

Bærum kommune deltar i 2019–2021 i et tilsvarende forskningsprosjekt [«Live@home.path»](#), hvor fem nye stipendiater tar doktorgrad, også dette i regi av SEFAS. I Live@home.path-studien er målet å utføre en helhetlig kvalitetsheving for hjemmeboende personer med demens, deres pårørende og personalet gjennom fokus på følgende områder: læring, innovasjon, frivillighet og brukermedvirkning. Mer informasjon fra oppstart av prosjektet [finnes her](#).

Innsatsområde 5: Sammenheng

Leve hele livet tar sikte på å skape et mer sammenhengende tjenestetilbud til eldre og deres pårørende. Målet er å gi økt trygghet og forutsigbarhet gjennom pasientforløp og overganger mellom eget hjem, sykehus og sykehjem med færre ansatte å forholde seg til.

Utfordringene kan oppsummeres slik:

- For lite personsentrert tilnærming
- For lite avlastning og støtte til pårørende
- For lite kontinuitet og trygghet, for mange ansatte å forholde seg til og usikkerhet om eller når hjelpen komme
- For mange brudd og krevende overganger mellom tjenestetilbud i kommunene
- For lite kontinuitet og trygghet i overgangen mellom de ulike tjenestenivåene

Reformen foreslår fem løsninger der målet er økt trygghet og forutsigbarhet:

1. Den enkeltes behov
2. Avlastning og støtte til pårørende
3. Færre å forholde seg til og økt kontinuitet
4. Mykere overgang mellom hjem og sykehjem

5. Planlagte overganger mellom kommuner og sykehus

Status i Bærum

Den enkeltes behov blir kartlagt gjennom anerkjente verktøy i dialog med den enkelte. Den enkeltes behov er definert til ikke nødvendigvis være det behovet helsepersonell ser, men det behovet den enkelte selv opplever.

Avlastning og støtte til pårørende tilbys ved aktiv bruk av dagaktivitetstilbud, og ved individuell avlastning i hjemmet eller i bo- og behandlingssenter. Hensikten med avlastning er å gi pårørende mulighet for fritid og ferie.

Bærum kommune gjennomfører pårørendeskole for ulike målgrupper, blant annet for pårørende til personer med demenssykdom og for pårørende til personer som sliter psykisk helse og rus.

I 2019 etableres en funksjon som pårørendekoordinator. Målet er å styrke kvaliteten på det samlede tilbudet til bruker og pårørende gjennom systematisk samarbeid med pårørende og frivillige organisasjoner. Videre skal pårørendekoordinator bidra til å samordne og koordinere pårørendearbeidet for å unngå doble tjenester.

Tildelingskontoret har saksbehandler tilstede på sykehuset hver ukedag for å sikre gode løsninger for sykehuspasienter med behov for kommunale tjenester etter sykehusoppholdet. Pasientene blir besøkt på sykehuset for å vurdere hva som er viktig for den enkelte – «*hva ønsker du å mestre?*»

Elektronisk kommunikasjon mellom kommunen, fastlegene og sykehuset bidrar til bedre sammenheng i tjenestetilbudet.

[Kommunale akutte døgnplasser](#) (KAD) er et tilbud for pasienter som trenger døgnkontinuerlig omsorg, behandling og oppfølging, men som ikke trenger å ligge på sykehus. I 2018 var det 686 innleggelser på KAD-plassene, med en gjennomsnittsalder på 84 år. De aller fleste reiser hjem etter oppholdet. I arbeidet ved KAD-plassene brukes hverdagsmestringstankegang.

Bærum kommune har sammen med Vestre Viken HF utviklet [pasientforløp](#) for å sikre likeverdige og godt organiserte tjenester av god kvalitet for pasienten, deres pårørende og helsepersonellet som blir involvert. Pasientforløpene gir økt forutsigbarhet og reduserer uønsket variasjon for pasienter med samme diagnose.

Behandlingen i møtet 12.06.2019 Formannskapet

Votering:

Likelydende forslag fra hovedutvalgene ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet-12.06.2019- 127/19:

Innstilling:

1. Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.

2. Bærum kommune følger opp de behov, muligheter og løsningsforslag som beskrives i stortingsmeldingen i kommunens løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

Behandlingen i møtet 06.06.2019 Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur-06.06.2019- 045/19:

Innstilling:

1. Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.
2. Bærum kommune følger opp de behov, muligheter og løsningsforslag som beskrives i stortingsmeldingen i kommunens løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

Behandlingen i møtet 05.06.2019 Hovedutvalg for bistand og omsorg

Torbjørn Espelien (Frp) fremmet følgende forslag:

Hovedutvalget ber om at saken også behandles av det nyeoppnevnte hovedutvalget etter kommunevalget.

Votering:

Espeliens (Frp) forslag ble enstemmig vedtatt.

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-05.06.2019- 058/19:

Vedtak:

Hovedutvalget ber om at saken også behandles av det nyoppnevnte hovedutvalget etter kommunevalget.

Innstilling:

1. Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.
2. Bærum kommune følger opp de behov, muligheter og løsningsforslag som beskrives i stortingsmeldingen i kommunens løpende planleggings- og utviklingsarbeid.

Behandlingen i møtet 28.05.2019 Eldrerådet

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig tatt til orientering.

Eldrerådet-28.05.2019- 032/19:

Vedtak:

Rådmannens redegjørelse om *Stortingsmelding 15 (2017–2018) – Leve hele livet* og om status for Bærum kommunes tjenester på de områder som omtales i stortingsmeldingen tas til orientering.